

Avannerlediseringen ...

«Fra særstilling til omstilling» var sentralbanksjef Øystein Olsens dystre spådom om framtiden til norsk økonomi, som han kom med i sin årstale i februar i fjor. Etter den tid har den økonomiske situasjonen i landet vårt gått fra vondt til verre, i takt med synkende oljepriser og mindre aktivitet i oljeindustrien. Ved utgangen av januar i år hadde arbeidsledigheten økt til ca. 110 000, ifølge NAV, og ledigheten vil ventelig fortsette å øke. Verst rammet er Vestlandet og Sørlandet, der mer enn 30 000 arbeidsplasser i oljesektoren og tilknyttede industrier er blitt borte i løpet av siste år.

Vi må følgelig være forberedt på lavere økonomisk vekst, og samtidig må norsk økonomi bli mindre avhengig av oljen. Både den fallende oljeprisen og den faktiske devalueringen av den norske krona i forhold til andre valutaer, er uttrykk for at vi som land allerede er blitt fattigere. PLAN har tidligere omtalt Norge som «Annerledeslandet», blant annet fordi våre oljeinntekter har skapt stor privat velstand, en velfylt statskasse og ikke minst arbeidsplasser som har ført til vekst mange steder rundt omkring i landet. Gitt den mer nøkterne økonomien vi trolig har i vente, vil kanskje «avannerledisering» være et mer dekkende uttrykk for utviklingen videre.

Det store spørsmålet er selvfølgelig hva som i framtiden skal erstatte arbeidsplassene i oljesektoren og inntektene derfra. Ingen kan vel egentlig svare på det, men dagens lave kronekurs kan faktisk være en fordel. Den gjør det dyrere for oss å handle i utlandet, slik at etterspørselen etter norske varer kan øke, og ikke minst blir det billigere å selge norske produkter og tjenester til utlandet. Dette kan både eksportrettet industri og for eksempel reiselivsnæringen tjene godt på. Så selv om oljesektoren fortsatt skulle slite hvis oljeprisen forblir lav, så kan deler av det øvrige næringslivet likevel klare seg rimelig bra.

Men næringslivet må altså bli mindre oljeavhengig. I denne økonomiske omstillingen vil forskning og innovasjon spille en helt sentral rolle, slik Forskningsrådets direktør, Arvid Hallén, peker på her i bladet. Ny kunnskap og ny teknologi kan åpne opp nye områder for produktutvikling og verdiskaping. Og han tror Norge har et svært godt utgangspunkt for å mestre en slik omstillingprosess.

Mari Sundli Tveit, rektor ved Norges miljø- og biovitenskapelige universitet (NMBU), ser bioøkonomien som et nytt og viktig satsingsområde for norsk næringsliv. I prinsippet kan alt vi lager på basis av olje, produseres ved hjelp av tre eller annen biomasse, forteller hun. Og hva mer er: Norge er en bioøkonomisk supermakt! Vi har enorme biologiske ressurser, ikke minst til havs, og vi har både kunnskapen og teknologien til å utnytte disse ressursene i et «grønt skifte».

Andre ser på delingsøkonomien og nye digitale forretningsmodeller som framtiden, og dette er åpenbart kommet for å bli. Men delingsøkonomien utgjør en stor utfordring for arbeidslivet og den norske samfunnsmodellen. Selskaper som Uber og Airbnb gjør taxitjenester og overnattinger billigere, og sånn sett sørger de for at samfunnsressursene utnyttes bedre, men de kan også undergrave eksisterende bedrifter og ta faste jobber fra folk.

Enda mer utfordrende er det at vi i årene framover skal finne arbeidsplasser til det rekordstore antallet flyktninger som kommer hit til landet, i en tid da arbeidsledigheten er stor og økende. I løpet av fjoråret kom det mer enn 30 000 flyktninger, de fleste med lave kvalifikasjoner etter norsk målestokk, men UDI planlegger for at det nå i år kan komme så mange som 60 000 nye flyktninger. Og alle flyktningene skal i jobb, sier regjeringen.

Det sier seg selv at det blir svært krevende å finne disse jobbene, spesielt hvis vi skal unngå økte forskjeller med hensyn til lønns- og arbeidsvilkår.

Jens Fredrik Nystad
Redaktør

plan

Redaksjonens adresse

PLAN
Jens Fredrik Nystad
Ekelyveien 8 E, 0374 Oslo
Telefon: 22 49 12 28 – 98 69 12 97
E-post: jf.nystad@online.no

Alle henvendelser om abonnement og adresseforandringer rettes til Universitetsforlaget, Kundeservice, Postboks 508 Sentrum, 0105 Oslo

Utgitt av Universitetsforlaget

Utgivelsen er støttet av Kommunal- og moderniseringsdepartementet og Husbanken
ISSN 0805-083X print
ISSN 1504-3045 online

Redaktør

Jens Fredrik Nystad

Redaksjonsråd

Kim Astrup, Susan Brockett, Ellen de Vibe, Eva Falleth, Marius Grønning, Knut Halvorsen, Lillian Hatling, Jon P. Knudsen, Petter Knutzen, Jomar Langeland, Torstein Syvertsen

PLAN er et forum for informasjon, formidling og debatt om samfunnsplanlegging, bolig og byplan og regional utvikling.

Artikler gjengitt i tidsskriftet reguleres av bestemmelser gjengitt i avtale om normalkontrakt for utgivelse av litterære verk i tidsskrift av 10. november 2010 mellom Den norske Forleggerforening og Norsk faglitterær forfatter- og oversetterforening. Avtalen kan leses i sin helhet på: <http://www.nffo.no>. Artikler gjengitt i tidsskriftet vil bli lagret i forlagets database og gjort tilgjengelig på Universitetsforlagets bestillingssystem for elektronisk distribusjon av tidsskrifter (www.idunn.no).

Abonnement

Abonnement kan bestilles hos Universitetsforlaget AS, Kundeservice, Postboks 508 Sentrum, 0105 Oslo
Telefon: 24 14 75 00
Telefax: 24 14 75 01
E-post: abonnement@universitetsforlaget.no
Abonnementspriser:
Institusjoner kr 1139,-
Privatpersoner kr 679,-
Studenter kr 370,-
Løssalgpris kr 109,-

E-tilgang:

Både institusjoner og privatpersoner kan kjøpe elektronisk tilgang til tidsskriftet på idunn.no. Nærmere informasjon om priser og produkter finner du på www.idunn.no/plan.

PLAN utkommer med seks nummer i året

Flerabonnementsordning

3–9 eksemplarer: 15%
flere enn 9 eksemplarer: 30%

Annonser

For bestilling og priser, se www.universitetsforlaget.no/tidsskrift/annonsinformasjon/#plan
Kontakt: eli.cook.hope@universitetsforlaget.no

Design

Jan Neste Design

Layout

Endre Barstad Grafisk (www.altkanendres.no)

Trykk

07 Media AS

Forsiden

Hywind er et offshore vindmøllekonsept som utvikles av Statoil. Den første pilot-vindmøllen ble satt i drift utenfor Karmøy i 2009.

© Universitetsforlaget 2016